

Komparácia *Predpisov na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA a Aplikačných noriem na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM* a ich prínos pre štúdium morálnych hodnôt (I)¹

1. časť

prof. ThDr. Marek Petro, PhD.

Abstract: *Drawing on the Second Vatican Council, the apostolic constitutions SAPIENTIA CHRISTIANA (15.04.1979) and VERITATIS GAUDIUM (08.12.2017) accentuate that the students at universities should be truly outstanding in learning, ready to shoulder major duties in society and to witness to the faith before the world.² In the previous issues of the COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM (CLT VII – CLT XVII) we compared the abovementioned constitutions and provided novel impulses for a permanent formation of priests. This and the following papers (published as a continuation) will compare the Norms of Application for the Correct Implementation of the Apostolic Constitution SAPIENTIA CHRISTIANA and Norms of Application for the Correct Implementation of the Apostolic Constitution VERITATIS GAUDIUM and highlight their contribution to the study of moral values that are essential for a well-rounded and sustainable development of society.*

Key words: *Education. Moral values. Personal development. Society. Interpersonal relations. Sapientia Christiana. Veritatis Gaudium.*

¹ Štúdiá vznikla ako výstup riešenia projektu KEGA 030PU-4/2022 s názvom *Design of teaching materials for university study of relevant moral values with a focus on allround and sustainable development of society.*

² Cf. GE 10.

Abstrakt: *Apoštolské konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA (15.04.1979) a VERITATIS GAUDIUM (08.12.2017) odvolávajú sa na Druhý vatikánsky koncil zdôrazňujú aby študenti na univerzitách boli formovaní na ľudí skutočne vynikajúcich vo vede, pripravených na náročné povinnosti v spoločnosti a na svedkov viery vo svete.³ V predchádzajúcich častiach zborníka COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM (CLT VII – CLT XVII) sme komparovali vyššie spomenuté apoštolské konštitúcie s extrahovaním nóva pre permanentnú kňazskú formáciu. V tejto a ďalších štúdiách (na pokračovanie) porovnáme Predpisy na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA a Aplikčné normy na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM a ich prínos pre štúdium morálnych hodnôt, ktoré sú nevyhnutné pre všestranný a trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti.*

Kľúčové slová: *Vzdelávanie. Morálne hodnoty. Osobnostný rozvoj. Societa. Interpersonálne relácie. Sapientia christiana. Veritatis gaudium.*

*(Volné pokračovanie z COLLECTANEA
LECTIONUM THEOLOGICARUM XVII, II/2022)*

Úvod

Ak má byť napredovanie a budovanie akejkoľvek civilizácie, úspešné, musí byť zakotvené v takých hodnotách, ktoré sú zmysluplné, funkčné a fixne zakorenené v pravidlách fungovania society. Pri zdôvodňovaní rozličných politických, spoločenských, ekonomických či prírodovedeckých krokoch a rozhodnutiach môžeme nezriedka počúvať o zakotvení, či obrane takzvaných európskych hodnôt, ktoré majú byť zárukou správneho základu a východiska pre budovanie kvalitnej a prosperujúcej spoločnosti. Z druhej strany zas, výraz európske hodnoty sa používa často veľmi nekonkrétne, akoby bolo všeobecne zrejmé,

³ Porov. GE 10.

čo sa pod tým myslí, no jednoznačné všeobecne používané definovanie týchto hodnôt neexistuje. Z toho logicky vyplýva, že neexistuje ani ich vedecké a objektívne platné zdôvodnenie a potvrdenie. Paradoxom je, že tieto európske hodnoty sú nejakým činom spontánne považované za akýsi základ správneho fungovania medziľudských vzťahov v rôznych oblastiach a úrovniach spoločnosti. Z tohto hľadiska sa tieto hodnoty implicitne vnímajú ako normy, podľa ktorých možno hodnotiť úroveň rôznych štátnych, kultúrnych ba i náboženských spoločností a systémov vo svete. Je prirodzené, že spomínané hodnoty, ak si majú zachovať ambíciu byť spoľahlivým základom pre rozvoj spoločnosti, musia byť jasne zdôvodnené, pomenované, aby následne mohli byť vovedené do praktického života a stať sa základom pre rozvoj všetkých oblastí, ktoré tvoria spoločnosť. V živote sa možno stretnúť z rozličnými, často až hraničnými okolnosťami, ktorých úspešné riešenie vyžaduje práve správne životné postoje. Nová doba so sebou prináša aj nové či už zdravotné, pracovné, sociálne, ale aj politické problémy, s ktorými sa človek potrebuje správne vysporiadať (napr. v súčasnosti COVID-19, či vojna na Ukrajine zasahujú všetky spomínané sféry). Bez spoľahlivého riešenia takýchto životných problémov jednotlivcov nemožno očakávať pozitívny a úspešný vývoj celej spoločnosti.

Cieľom tejto štúdie (na pokračovanie) je komparácia Predpisov na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA a Aplikčných noriem na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM a ich prínos pre štúdium, výskum a selekciu morálnych hodnôt, ktoré sú nevyhnutné pre všestranný a trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti, zodpovedajú fungovaniu sveta a sú v súlade s potrebami človeka i spoločnosti. Nádejame sa, že aj táto štúdia prispeje k verifikácii relevancie týchto hodnôt, aby následne mohol byť zostavený zmysluplný systém etických hodnôt, ktorý môže spoľahlivo tvoriť základ rozvoja spoločnosti. Takýto systém má byť neodmysliteľným obsahom vysokoškolského štúdia, aby tak mo-

hol byť nosným základom pre štúdium v humanitných, spoločenských, ale aj prírodných vedách.

Komparácia PRVÝCH ČASTÍ

Oba porovnávané dokumenty, *Predpisy na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA*⁴ i *Aplikačné normy na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM*⁵, obsahujú v *Prvej časti* po desať kapitol. V PnSZ AK SCH má *Prvá časť* názov *Spoločné normy* a v ANnVZ AK VG *Všeobecné normy*. Jednotlivé kapitoly sú v PnSZ AK SCH i v ANnVZ AK VG číslované rímskymi číslicami od I do X. V tomto príspevku skomparujeme *I. kapitolu* prvých častí, ktorá v PnSZ AK SCH aj v ANnVZ AK VG nesie jednotný názov *Povaha a cieľ cirkevných univerzít a fakúlt*.⁶

⁴ Odtiaľ budeme v texte používať skratku PnSZ AK SCH.

⁵ Odtiaľ budeme v texte používať skratku ANnVZ AK VG.

⁶ Kapitola *Povaha a cieľ cirkevných univerzít a fakúlt* je v oboch apoštolských konštitúciách rovnomenná a je skomparovaná v: PETRO, M.: Komparácia Apoštolských konštitúcií Sapientia Christiana a Veritatis Gaudium a ich prínos pre vzdelávanie kňazov 2 [electronic] / In: Collectanea lectionum theologiarum VIII [electronic] / Rec. Cyril Hišem, Karel Sládek. - Varšava : Wydawnictwo Respect, 2019. - ISBN 978-83-950824-3-6. - S. 5-14. Petro Marek (100%)

**PREDPISY
NA SPRÁVNE
ZACHOVÁVANIE
APOŠTOLSKEJ KONŠTITÚCIE
"SAPIENTIA CHRISTIANA"⁷**

**1. časť
SPOLOČNÉ NORMY**

I.

**Povaha a cieľ cirkevných univerzít
a fakúlt (Ap. konšt. čl. 1 – 10)**

Čl. 1.

Pod názvom univerzita alebo fakulta sa chápu tie aténeá, inštitúty a iné akademické centrá, ktoré boli kánonicky zriadené alebo schválené Svätou stolicou a rozhodnutím Svätej stolice majú právo udeľovať akademické stupne.

**APLIKAČNÉ NORMY
NA VERNÉ ZACHOVÁVANIE
APOŠTOLSKEJ KONŠTITÚCIE
VERITATIS GAUDIUM⁸**

**PRVÁ ČASŤ
VŠEOBECNÉ NORMY**

I. kapitola

**Povaha a cieľ cirkevných univerzít
a fakúlt (Ap. konšt. čl. 1 – 10)**

Čl. 1.

§ 1. Normy týkajúce sa cirkevných univerzít a fakúlt sa s ohľadom na ich špecifický charakter aplikujú, congrua congruis referendo, aj na ďalšie inštitúty vyššieho vzdelávania, ktoré boli kánonicky zriadené alebo schválené Svätou stolicou a z jej rozhodnutia majú právo udeľovať akademické stupne.

§ 2. Cirkevné univerzity a fakulty, ako aj ďalšie inštitúty vyššieho vzdelávania, spravidla podliehajú hodnoteniu Agentúry Svätej stolice pre hodnotenie a podporu kvality cirkevných univerzít a fakúlt (AVEPRO).

⁷ Posvätná kongregácia pre katolícku výchovu podľa normy čl.10 Apoštolskej konštitúcie Sapientia Christiana podáva cirkevným univerzitám a fakultám nasledujúce predpisy, ktoré treba verne zachovávať.

⁸ Kongregácia pre katolícku výchovu podľa čl. 10 apoštolskej konštitúcie Veritatis gaudium predkladá cirkevným univerzitám a fakultám nasledujúce aplikačné normy a nariaďuje, aby sa verne dodržiavali.

Čl. 2.

Na podporu bádania sú veľmi odporúčané špeciálne centrá vedeckého výskumu, periodické časopisy, vedecké zbierky aj vedecké zhromaždenia.

Čl. 3.

Úlohy, na ktoré sa pripravujú študenti, môžu byť čisto vedecké, ako bádanie a vyučovanie, alebo skôr pastoračné. Tento rozdiel treba brať do úvahy pri určení študijného programu a pri stanovení akademických stupňov, ale vždy treba zachovať ich vedeckú povahu.

Čl. 4.

Aktívna účasť v službe evanjelizácie sa vzťahuje na činnosť Cirkvi vo veci pastoračnej, ekumenickej a misijnej; a preto je zameraná na poznávanie, ochranu a šírenie viery; zároveň sa rozširuje na celú kultúru a ľudskú spoločnosť.

Čl. 5.

Biskupské konferencie spojené aj v tejto veci s Apoštolskou stolicou sa majú neustále venovať univerzitám a fakultám:

1o spolu s veľkými kancelármi nech podporujú ich rozvoj, aby bola zachovaná ich vedecká autonómia v zmysle Druhého vatikánskeho koncilu, nech sa starajú najmä o ich vedecké a cirkevné postavenie;

2o čo sa týka spoločných problémov objavujúcich sa v danej krajine, nech podporujú aktivity fakúlt, nech ich podnecujú a vhodne spájajú;

Čl. 2.

Na podporu bádania sa veľmi odporúčajú špeciálne centrá vedeckého výskumu, vedecké časopisy a zborníky, ako aj konferencie a iné vhodné formy vedeckej spolupráce.

Čl. 3.

Úlohy, na ktoré sa študenti pripravujú, môžu byť čisto vedecké, ako bádanie a vyučovanie, alebo viac pastoračné. Tento rozdiel treba brať do úvahy pri stanovovaní študijného poriadku a definovaní akademických stupňov, no vždy treba dbať o ich vedeckú povahu.

Čl. 4.

Aktívna účasť v službe evanjelizácie sa vzťahuje na činnosť Cirkvi v pastoračii, v oblasti ekumenizmu a na misiách, a je zameraná predovšetkým na hlbšie poznávanie, obranu a šírenie viery; zároveň sa rozširuje na celú oblasť kultúry a ľudskú spoločnosť.

Čl. 5.

Biskupské konferencie sa majú živo zaujímať o univerzity a fakulty aj v tomto spojené s Apoštolskou stolicou:

1.°spolu s veľkými kancelármi majú podporovať ich rozvoj pri zachovaní nezávislosti vedy v zmysle Druhého vatikánskeho koncilu, a majú sa starať najmä o ich vedeckú a cirkevnú erudíciu;

2.°pokiaľ ide o spoločné otázky, ktoré sa v danej krajine vynárajú, majú inšpirovať, podporovať a vhodne koordinovať ich aktivity;

3o vzhľadom na potreby Cirkvi aj na kultúrny pokrok vo svojej krajine nech sa starajú, aby tieto univerzity a fakulty mali spravodlivé postavenie;

4o na uskutočnenie týchto vecí nech zostavia zo svojho streda komisiu, ktorej bude pomáhať zbor odborníkov.

Čl. 6.

Pri vytváraní štatútov a študijného programu nech sú zachované normy, ktoré sa nachádzajú v prílohe I. týchto predpisov.

Čl. 7.

§ 1. Kánonická platnosť akademického stupňa znamená, že tento stupeň habilituje na prijatie cirkevných služieb, pri ktorých sa vyžaduje akademický stupeň, predovšetkým na vyučovanie posvätných vied na fakultách, vyšších seminároch a rovnocenných školách.

3.º majú zaistiť taký počet cirkevných univerzít a fakúlt, ktorý zodpovedá potrebám Cirkvi a kultúrnemu pokroku v ich krajine, no zároveň má byť zachovaná ich vysoká vedecká úroveň;

4.º aby mohli realizovať uvedené požiadavky, majú zostaviť zo svojich členov komisiu, ktorej bude pomáhať skupina odborníkov.

Čl. 6.

Inštitúcia, ktorej Kongregácia pre katolícku výchovu udelila právo udeľovať iba akademické stupne druhého a/alebo tretieho cyklu, nech sa nazýva institutum ad instar facultatis (fakulte podobný inštitút).

Čl. 7.

§ 1. Pri príprave štatútov a organizácie štúdií nech sú zachované normy, ktoré sa nachádzajú v Dodatku I týchto aplikačných noriem.

§ 2. Podľa toho, ako je stanovené v štatúte, môžu univerzity a fakulty z vlastnej autority vydávať vnútorné smernice, ktoré podrobnejšie určujú záležitosti, týkajúce sa ich zriadenia, vedenia a spôsobov konania, pričom rešpektujú štatúty.

Čl. 8.

§ 1. Kánonická platnosť akademického stupňa znamená, že tento stupeň robí spôsobilým na prevzatie cirkevných úradov, pre ktoré sa daný stupeň vyžaduje; to platí predovšetkým pre vyučovanie posvätných vied na fakultách, vo veľkých seminároch a im rovnocenných inštitúciách.

§ 2. Podmienky, ktoré treba splniť na uznanie jednotlivých stupňov, o čom sa hovorí v čl.9 Apoštolskej konštitúcie, majú sa vzťahovať okrem súhlasu miestnej alebo oblastnej cirkevnej autority predovšetkým na učiteľský zbor, študijný program a vedecké pomôcky.

§ 3. Stupne, ku ktorým boli schválené len kánonické účinky, nikdy sa jednoducho nevyrovňajú kánonickým stupňom.

§ 2. Podmienky, ktoré treba splniť na uznanie jednotlivých udeľovaných stupňov, o ktorých hovorí čl. 9 apoštolskej konštitúcie, zahŕňajú popri súhlase od miestnej alebo národnej cirkevnej autority predovšetkým učiteľský zbor, študijný plán a vedecké prostriedky.

§ 3. Stupne uznané len vzhľadom na isté kánonické účinky nikdy nesmú byť úplne rovnocenné kánonickým akademickým stupňom.

Komparácia

Obsahy článkov prvých kapitol v prvej časti sa v oboch dokumentoch začínajú číslaním 1.

Vo prvej kapitole komparovaných dokumentov je v PnSZ AK SCH sedem článkov, ktoré sú číslované od č. 1 do č. 7 a v ANnVZ AK VG je osem článkov, ktoré sú číslované od č. 1 do č. 8.

Články 1 v PnSZ AK SCH a 1 ANnVZ AK VG inoslovne, ale jednomyselne vysvetľujú, že inštitúty vyššieho vzdelávania, ktoré boli zriadené Svätou stolicou majú právo udeľovať akademické stupne. Článok 1 v PnSZ AK SCH je bez paragrafov a článok 1 v ANnVZ AK VG má dva paragrafy. Prvý sa venuje vyššie spomenutej záležitosti a druhý paragraf pripomína, že inštitúty vyššieho vzdelávania podliehajú hodnoteniu Agentúry Svätej stolice pre hodnotenie a podporu kvality cirkevných univerzít a fakúlt (skr. AVEPRO).

Články 2 v PnSZ AK SCH a 2 ANnVZ AK VG sú obsahovo identické a na podporu bádania odporúčajú vedecké centrá, vedecký print a vedecké aktivity.

Články 3 v PnSZ AK SCH a 3 ANnVZ AK VG sú taktiež obsahovo identické a rozlišujú poslania na ktoré sa študenti pripravujú na vedecké a pastoračné.

Aj články 4 v PnSZ AK SCH a 4 ANnVZ AK VG sú obsahovo identické a predstavujú aktívnu účasť Cirkvi v službe evanjelizácie na poli pastorácie, ekumenizmu a misií. Tu je potrebné zdôrazniť, v súlade s cieľom tejto štúdie (na opokročovanie), že služba evanjelizácie sa nemá konať izolovane, len pre členov Cirkvi, ale zároveň sa rozširuje na celú oblasť kultúry a ľudskú spoločnosť – societas.

Články 5 v PnSZ AK SCH a 5 ANnVZ AK VG sú taktiež obsahovo identické a zdôrazňujú, že Biskupské konferencie v spojení s Apoštolskou stolicou sa majú živo zaujímať o univerzity a fakulty.

Obsah článku 6 je iba v ANnVZ AK VG. V PnSZ AK SCH sa takéto znenie nenachádza (z tohto dôvodu je číslovanie v oboch dokumentoch odtiaľ posunuté). Daný článok dokumentuje, že inštitúcia, ktorej Kongregácia pre katolícku výchovu udelila právo udeľovať iba akademické stupne druhého alebo tretieho cyklu, sa má nazývať *institutum ad instar facultatis*.

Články 6 v PnSZ AK SCH a 7 ANnVZ AK VG zhodne pertraktujú, že pri vytváraní štatútov a študijných programov majú byť zachované normy zapísané v Dodatku I. týchto predpisov (viď tabuľka):

DODATOK I.

K čl. 6 "Predpisov"

NORMY NA VYHOTOVENIE ŠTATÚTOV UNIVERZITY ALEBO FAKULTY

Štatúty univerzity alebo fakulty prihliadajú na to, čo je uvedené v apoštolskej konštitúcii a pripojených predpisoch - z vlastných vnútorných predpisov si nechajú tie, ktoré sú skôr osobitné a premenlivé - a majú sa pridržiavať hlavne nasledujúcich vecí:

1. Názov, povaha a cieľ univerzity

DODATOK I.

k čl. 7 Aplikčných noriem

NORMY NA VYHOTOVENIE ŠTATÚTU UNIVERZITY ALEBO FAKULTY

S prihliadnutím na to, čo je uvedené v apoštolskej konštitúcii a v aplikčných normách - a ponechajúc to, čo je skôr osobitné a premenlivé, pre vlastné vnútorné predpisy - obsahom štatútov univerzity alebo fakulty majú byť hlavne nasledujúce body:

1. Názov, povaha a cieľ univerzity

alebo fakulty (s krátkou historickou poznámkou v úvode).

2. Správa - veľký kancelár; osobné a kolegiálne akademické autority: aké sú ich úlohy; ako sa volia osobné autority a ako dlho zostávajú v úrade; ako sa volia kolegiálne autority alebo členovia rady a na aký čas.

3. Učítelia - koľko ich má byť na každej fakulte; rozdelenie učiteľov na stálych a nestálych; aké majú mať vlastnosti; ako sú prijímaní, menovaní, promovaní a kedy prestáva ich služba; ich povinnosti a práva.

4. Študenti - požiadavky na ich prijatie; ich povinnosti a práva.

5. Úradníci a zamestnanci - ich povinnosti a práva.

6. Študijný program - aký má byť študijný poriadok na jednotlivých fakultách; aké cykly prebiehajú; aké predmety sa majú prednášať; ich záväznosť a návštevnosť; aké semináre a cvičenia; aké skúšky a testy.

7. Akademické stupne - aké stupne sa udeľujú na jednotlivých fakultách a za akých podmienok.

8. Didaktické pomôcky - knižnica: ako sa starať o jej udržiavanie a rast; aké iné didaktické pomôcky a vedecké laboratória sa vyžadujú.

alebo fakulty (s krátkou informáciou o histórii v úvode).

2. Vedenie: veľký kancelár; personálne a kolégiové akademické autority: aké sú ich konkrétne úlohy; ako sa volia personálne autority a ako dlho zostávajú v úrade; ako sa volia kolégiové autority alebo členovia rady a na aký čas ostávajú v úrade.

3. Učítelia: minimálny počet učiteľov na každej fakulte; aké stupne rozlišujeme, tak u stálych učiteľov, ako aj u učiteľov na vedľajší pracovný pomer; aké požiadavky musia spĺňať; ako sú prijímaní, menovaní, povyšovaní a kedy sú uvoľnení z funkcie – uvádzajú sa dôvody a postupy; ich povinnosti a práva.

4. Študenti: požiadavky na ich prijatie; dôvody a postupy ich vylúčenia zo štúdia; ich povinnosti a práva.

5. Administratívni pracovníci a technický personál: ich povinnosti a práva.

6. Akademické stupne: aké stupne sa udeľujú na jednotlivých fakultách a za akých podmienok; prípadne ďalšie tituly.

7. Didaktické a informatívne pomôcky: knižnica – ako sa starať o jej udržiavanie a rast; ďalšie didaktické pomôcky a vedecké laboratória, ak sú potrebné.

8. Hospodárenie: majetok univerzity alebo fakulty a jeho spravovanie; normy týkajúce sa miezd pre akademické autority, učiteľov, zamestnancov a poplatkov študentov, ako aj pre nich určených finančných príspevkov.

COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM XVIII

9. Hospodárenie - majetok univerzity alebo fakulty a jeho spravovanie; normy pre honoráre predstavených, učiteľov a zamestnancov, poplatky študentov a školské benefíciá.

10. Vzťahy s inými fakultami, inštitúciami atď.

9. Vzťahy s inými fakultami, inštitúciami atď.

Študijný poriadok

1. Aký študijný poriadok majú jednotlivé fakulty.
2. Aké cykly majú.
3. Aké predmety sa vyučujú: ktoré z nich sú povinné a aká je ich hodinová dotácia.
4. Aké semináre a cvičenia sú stanovené.
5. Aké skúšky alebo rovnocenné previerky majú.
6. Prípadné možnosti štúdia na diaľku.

Články 7 v PnSZ AK SCH a 8 ANnVZ AK VG sú obsahovo identické, majú zhodne po tri paragrafy a hovoria o kanonickej platnosti akademických stupňov. V druhom paragrafe sa odvolávajú v oboch prípadoch Apoštolských konštitúcií na čl. 9, ktorý hovorí o podmienkach, ktoré treba splniť na uznanie jednotlivých stupňov.

*(Pokračovanie v COLLECTANEA
LECTIONUM THEOLOGICARUM XIX, 1/2023)*

Zoznam bibliografických odkazov

CODEX CANONUM ECCLESIARUM ORIENTALIU
(1990), Rím : Vidavnictvo OO. Vasilijan, 1993, 845 s.

CODEX IURIS CANONICI (1983), Bratislava : KBS, 1996,
894 s.

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: Deklarácia o kresťanskej
výchove GRAVISSIMUM EDUCATIONIS (1965) /GE/.

In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/gravissimum-educationis>.

CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: Instruction DONUM VERITATIS on the Ecclesial Vocation of the Theologian. In: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19900524_theologian-vocation_en.html.

FRANTIŠEK: Apoštolská konštitúcia pápeža Františka VERITATIS GAUDIUM o univerzitách a cirkevných fakultách (2017) /VG/. Trnava : SSV, 2018, 92 s. ISBN 978-80-8161-329-6.

JÁN PAVOL II.: Apoštolská konštitúcia SAPIENTIA CHRISTIANA o štúdiu na cirkevných univerzitách a fakultách (1980) /SCH/. Trnava : SSV, 1999, 76 s. ISBN 80-7162-278-8.

PETRO, M.: Komparácia Apoštolských konštitúcií Sapientia Christiana a Veritatis Gaudium a ich prínos pre vzdelávanie kňazov 2 [electronic] / In: Collectanea lectionum theologiarum VIII [electronic] / Rec. Cyril Hišem, Karel Sládek. - Varšava : Wydawnictwo Respect, 2019. - ISBN 978-83-950824-3-6. - S. 5-14. Petro Marek (100%)